

Marko Mandić

Igralec

... ki pripravlja cirkus

Anekdota gre takole: Marko Mandić (1974) je v najstnikskih letih igral v predstavi v domačem Velenju. Tisti, ki so si jo ogledali, vedo povedati, da je med predstavo nosil preohlapne hlače, ki si jih je ves čas popravljal, da mu niso zlezle h gležnjem. Morda je prav to eden od razlogov za to, da je danes na odru velikokrat gol, brez nepraktičnih oblačil, ki bi ga omejevala. Tako se lahko najbolje izrazi. Je človek ekstremov,

ikona slovenskega gledališča, samo v zadnjih treh letih izvrsten denimo kot Nihad v *Požigih* Nine Rajič Kranjac, Kronist v *V imenu matere* Ivica Buljana in Gleb Čumalov v *Cementu* Sebastijana Horvata. V teatru gre rad čez mejo, obdeluje reči, ki so sicer integralen del človeške izkušnje, a nam jih je včasih kar malo neprijetno gledati. Do skrajnosti izkorišča telo kot medij, ne boji se kričanja, agresije, razgaljanja. Tako kot v šesturnem performansu *Skupaj*, intenzivnem raziskovanju različnih faz nekega sobivanja: od ignoriranja do zlitja, od nežnosti do agresije. S plesalko in performerko Lejo Jurišič sta ga zasnovala leta 2018, še pred pandemijo, a se je vmes prelevil v, kot pravi, »skondenzirano karanteno«.

»Intenzivna čustva, glasnost in ostale ekstreme v gledališču enačim z izkušnjo na koncertih, ko se marsikdaj zgodi fizični, čustveni in miselni presežek točno takrat, ko je telo napadeno z obilico zvoka in množico dražljajev,« pravi. »Nismo mirna družba, mirni ljudje. Zlahka občutimo jezo, agresijo in vse ostalo, a smo seveda naučeni, da vse to tlačimo.« Po eni strani je za to, da lahko živimo drug z drugim, nujno, da se skultiviramo in socializiramo, a se mu zdi, da mora prav gledališče ostati prostor, kamor si človek pride ogledat ekstreme. »Kot neka sola – nekdo gre namesto tebe skozi čustvene masakra in čez polja mejnih situacij, da te pripravi na tragedijo tam zunaj ... Ljudje pridejo v teater jokati, se smejeti, po nove uvide, miselne učitke in preobrate. Zgodi se katarza na ogromno nivojih.« Zaradi tega se mu zdi, da ima država dve odgovornosti: po eni strani mora državljanke vzgajati z zavestjo o pomembnosti kulture in umetnosti, po drugi pa poskrbeti za izobraževanje občinstva.

»To, zakaj je kultura pomembna, je treba ljudem ves čas ponavljati, ne obratno – govoriti, da so umetniki zažrtvalci. To je odgovornost državnega aparata. Tako kot je dobro, če so obiskovalci teatra poučeni – o režijskih poetikah, o vsebinah, ki zanimajo določeno gledališče ... dobiš kompas za gledanje, pozoren si na

detajle. Tako izobražujemo publiko, da bo znala gledati stvari, ki so zunaj okvirjev.«

Pred desetimi leti je začel na podlagi gradiva z ene od vaj s kolektivom Via Negativa prevpraševati igralski poklic, razmišljati, kakšne vrste stroj je igralec, kaj mora povzročiti pri sebi in kaj vse izvesti, da bo njegova »mašina« proizvedla nekaj tudi za ljudi. To je postalo izhodišče za avtorski performans *MandićStroj*, tretji v nizu (pred njim sta bila *Ekstrakt Mandić* in *Viva Mandić*), ki

je letos praznoval desetletnico in v katerem se je prelevil v 37 vlog, ki jih je v Drami, svojem matičnem gledališču, in drugod odigral v petnajstih letih do nastanka predstave. Že na premieri sta se z režiserjem Bojanom Jablanovcem pogovarjala, da bi čez deset let naredila nadaljevanje oziroma dodala izseke novih vlog. In res: to bo *MandićCirkus*, ki bo premiero doživel februarja, le da »ne gre za nadaljevanje, pač pa za logično posledico *MandićStroja*«. »Tu bodo zdaj zajete čisto vse vloge. Opustila sva citatno logiko prikazovanja vlog in jim od prve leta 1996 do zadnje v prejšnji sezoni slediva skozi monolog, sestavljen iz okruškov besedil, ki se osredotoča na esenco vlog in njihovih skupnih vsebin. Iz misli, govornih besed, žesta, gest, glase, zvoka in svetlobe sestavljamo kompozicijo za nekakšen gledališki stroj. Neusmiljeno obravnavamo pakt med performerjem in gledalcem, izvrševalcem in konzumerjem, ki sta oba vnieta ustvarjalca filicije in zato tudi kriva zanjo.«

Vse njegove avtorske predstave nosijo priimek Mandić, zaradi česar bi mu kdo utegnil očitati egocentričnost, a zatrjuje, da to ni en, pač pa različni Mandići. Z različnimi vidiki osebnosti se ta hip ukvarja na vajah za predstavo *Party* Ivica Buljana, kjer sedem ljudi na zabavi vstopa v raznovrstne interakcije. »Kdaj si pristen in kdaj igraš za druge?« se sprašuje. »Reagiraj raznolično glede na intimitnost odnosa z nekom. Potem pa še ta vidik zabave, zaradi katere tberiš krinke, grimase in akcije, ki ti bile drugačne, če bi bil s posamezniki na samem. Kdo si torej zares ti?« Kdo pa je zares Marko Mandić? Ker se na odru tako razgalja, imamo včasih občutek, da smo različne odrske Mandiče že spoznali do obisti. Toda kdo je človek za odrom, pravi Marko Mandić, partner igralko Pie Zemljic in oče dvema najstnikoma, nad katerima z ženo budno bdita, da ne bi prezgodaj začela zlorabljati tehnologije? »Ne vem,« skomigne. »Lahko sem vse to ali pa nič od tega.« Niti Marko Mandić torej ne ve, kdo je pravi Marko Mandić. Vendar upa, da ima še dovolj časa, da ga odkrije.

Pišče: Lara Paukovič
Podoba: Uroš Abram